

BAB I BUBUKA

1.1 Kasang Tukang

Jaman kiwari maca téh kurang dipaliré Padahal maca kaasup hal nu penting. Tina maca, hiji jalma bisa nyangking hal nu mangpaat, contona daya ngaregepkeun hiji jalma jadi leuwih hadé. Dina hartian lain daya regepna tapi hadé dina nepikeun naon nu dibaca. Pikeun nepikeun informasi dina wujud komunikasi. Nurutkeun Haerudin (2013, kc. 79), komunikasi disebut prosés lumangsungna nepikeun jeung narima amanah, talatah, omongan atawa informasi anu dipilampah ku dua jalma atawa leuwih. Ku kituna, salaku nu nepikeun atawa ngedalkeun informasi kudu kréatif, sumanget jeung mampuh dina ngedalkeun kekecapan nu hadé ogé dipikaharti tur jelas eusi jeung maksudna. Éta hal mangrupa salah sahiji cara sangkan ngirut pamiarsa ku informasi nu ditepikeun ku basa nu hadé.

Basa salaku hiji sistem komunikasi, aya ogé basa nu jadi salah sahiji kaparigelan. Nurutkeun Tarigan (2015, kc. 1) yén kaparigelan basa atawa *language arts, language skills* dina kurikulum sakola nyoko kana opat rupa, nya éta: (1) kaparigelan ngaregepkeun, (2) kaparigelan nyarita, (3) kaparigelan maca, jeung (4) kaparigelan nulis. Salah sahiji tarékah sangkan hiji informasi bisa katarima kalawan éféktif, bisa ku cara maca.

Bahan bacaeun bisa mangrupa téks fiksi jeung téks nonfiksi. Téks fiksi ngawengku carpon, dongéng, drama, novel, sajak, jsb. Anapon dina téks nonfiksi ngawengku artikel, karya ilmiah, essay, jsb. Nurutkeun Tarigan (2015, kc. 7), maca téh hiji prosés nu dilakukeun ku nu maca pikeun nyangking hiji pesen, nu bisa ditepikeun ku pangarang ngagunakeun média basa tinulis. Tina segi linguistik, nu hartina *penyandian* atawa maca sandi, béda jeung nyarita atawa nulis. Salah sahijina dina maca karya sastra.

Nurutkeun Ismawati (2013, kc. 3), mangrupa hiji hal nu jadi bahan pangajaran atawa dijadikeun bahan pangalaman kamanusaan nu miboga fungsi

salaku bahan refleksi kahirupan, sabab sastra téh miboga sifat koekstensif atawa luas jeung aya patalina dina kahirupan, hartina sastra téh lega jeung hirup. Karya sastra ogé bisa disebut hasil karya cipta kacangking manusa pikeun nyumponan kabutuhan hirup, contona sikep nu bisa dibawa tina salah sahiji karya sastra. Nurutkeun Koswara (2010, kc. 6), nu maca kajadian dina sastra lain kajadian personal, tapi kajadian anu universal. Salaku nu maca bisa nyeungceurikan, mikaceuceub jeung mikaasih tokoh-tokoh rékaan para pangarang nu sabenerna. Tokoh-tokohna téh imaji wungkul, teu pernah hirup, tapi aya dimana-mana, ti sabudeureun masarakat.

Karya sastra nu raket patalina jeung kahirupan masarakat, nya éta dongéng salah sahiji carita rahayat atawa *folklore* (carita balaréa). Maksud tina kecap “balaréa”, nya éta dongéng téh sumebarna sacara lisan, sarta caritana turun tumurun atawa dicaritakeun deui. Jadi teu kanyahoan saha pangarangna (*anonim*).

Dongéng nyaéta hiji karya sastra pondok nu sumebarna sacara lisan, sarta ngandung unsur pamohalan. Dongéng nu tadina ngan saukur dicaritakeun sacara lisan, kiwari dongéng sumebar sacara tulisan, Danandjaja (2007, kc. 83) nétélakeun yén dongéng téh nyaéta prosa rahayat nu caritana ngandung unsur pamohalan. Fungsi dongéng utamana keur hiburan, sanajan eusina loba ogé anu ngandung bebeneran, atawa pangajaran (moral).

Nurutkeun Zuldafrial (2014, kc. 30) moral diatur sagala paripolah nu dinilaina hadé sarta kudu dilakonan, tur paripolah nu teu hadé ogé kudu dijauhan. Moral miboga patalina jeung kamampuh hiji jalma pikeun ngabédakeun antara paripolah nu bener jeung nu salah. Kitu ogé moral nurutkeun Douglas Graham dina Darmadi, 2007, kc. 31 nalika ngalakukeun *pengendalian* sarta *ajakan* moral bisa dipangaruhan ku sababaraha, faktor nya éta simbol jeung verbalna aya dina dirina, hadé gorengna – untung rugi, jeung peran kulawarga.

Sakumaha anu dijéntrékeun diluhur, dongéng minangka karya sastra buhun téh ngandung ajén-ajén, boh pikeun nu maca boh nu sipatna atikan pikeun ngeuyeuban pangaweruh, atawa pikeun ngeuyeuban paripolah hiji jalma. Ku sabab kitu, pangajaran sastra tangtu kudu ditepikeun ka barudak ti leuleutik kénéh, supaya ka hareupna miboga akhlak atawa moral anu hadé. Ieu hal, jadi

cukang lantaran kapilihna hiji buku kumpulan dongéng *Suling Aing Tulang Maung* karya Elin Sjamsuri, pikeun dijadikeun objék panalungtikan, lantaran dina ieu kumpulan dongéng miboga carita keur pieunteungeun kahirupan sapopoé.

Ku kituna, karya sastra dina pangajaran maca dongéng sakuduna leuwih ditingkatkeun deui sabab parobahan jaman nu bisa ngarobah paripolah jalma. Dongéng *Suling Aing Tulang Maung* baris dijadikeun alternatif bahan pangajaran dongéng di sakola. Dina kurikulum revisi 2017 ngeunaan bahan pangajaran.

Panalungtikan ngeunaan struktural jeung ajén moral dina karya sastra, nu kungsi dilaksanakeun di antarana “Kumpulan dongéng *Sasakala Talaga Warna* pikeun Bahan Pangajaran Maca di SMP (tilikan Struktural jeung *Pendidikan Karakter*)” ku Evi Rahmawati (2014), “Ulikan struktur jeung Ajén Moral dina kumpulan Carpon *Dua Wanoja* Karya Chyé Réty Isnéndés pikeun Bahan Pangajaranh Maca di SMP” ku Agung Cahya Nugraha (2017), “Analisis jeung moral dina Novel *Prabu wangisutah* Karya Yoseph Iskandar pikeun Bahan Pangajaran Maca Novel di SMA” ku Alfinda Herdayanti (2017).

Dumasar kana hal nu geus ditétélakeun saméméhna, ieu panalungtikan dijudulan Kumpulan Dongéng *Suling Aing Tulang Maung* Karya Elin Sjamsuri Pikeun Bahan Pangajaran Maca Di SMP Kelas VII (Ulikan Struktural Jeung Ajén Moral). Hasil tina ieu panalungtikan bisa dijadikeun bahan pangajaran maca *Dongéng* nu luyu jeung kurikulum basa Sunda. Ku kituna ieu panalungtikan bisa méré pangaweruh jeung kumaha sikep atawa ajén-ajén moral naon nu bisa diconto dina pangajaran ngadongéng.

1.2 Rumusan Masalah

Dumasar kana watesan masalah di luhur, sangkan leuwih jéntré naon waé anu dipedar dina panalungtikan, diwincik rumusan masalah dina wangun patalékan ieu dihandap:

- 1) kumaha struktur carita dongéng *Suling Aing Tulang Maung* Karya Elin Sjamsuri?
- 2) ajén Moral naon waé nu nyangkaruk dina dongéng *Suling Aing Tulang Maung* Karya Elin Sjamsuri?

Intan Latifah, 2018

KUMPULAN DONGÉNG SULING AING TULANG MAUNG KARYA ELIN SJAMSURI PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA DI SMP KELAS VII

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

- 3) naha kumpulan dongéng *Suling Aing Tulang Maung* Karya Elin Sjamsuri téh bisa dipaké bahan ajar dongéng pikeun siswa SMP kelas VII?

1.3 Tujuan Panalungtikan

1.3.1 Tujuan Umum

Dina ieu panalungtikan miboga tujuan umum nyaéta nganalisis jeung ngadéskripsikeun ajén moral sarta milih dongéng nu kriteriana saluyu pikeun bahan pangajaran maca dongéng di SMP.

1.3.2 Tujuan Khusus

Tujuan tina ieu panalungtikan ngawengku:

- 1) ngadéskripsikeun Struktur nu aya dina dongéng *Suling Aing Tulang Maung* Karya Elin Sjamsuri;
- 2) ngadéskripsikeun ajén moral nu aya dina dongéng *Suling Aing Tulang Maung* Karya Elin Sjamsuri;
- 3) pikeun mikanyaho kasaluyuan dongéng *Suling Aing Tulang Maung* Karya Elin Sjamsuri jeung bahan pangajaran maca dongéng.

1.4 Mangpaat Panalungtikan

Mangpaat tina ieu panalungtikan ngawengku dua aspék, nyaéta: (1) mangpaat tioritis, jeung (2) mangpaat praktis.

1.4.1 Mangpaat Tioritis

Nerapkeun tiori kana karya sastra nu luyu jeung dina kasustrasaan jeung ajén moral dina kahirupan sapopoé.

1.4.2 Mangpaat Praktis

Sacara praktis ieu panalungtikan dipiharep bisa méré gambaran ngeunaan dongéng, bisa jadi salah sahiji pangdeudeul bahan pangajaran, ogé apal tur reueus kana karya sastra nu aya di daérahna sorangan, hususna pikeun panalungtik, umumna pikeun masarakatna sorangan, budayawan jeung guru.

1.5 Sistematika Tulisan

Ieu skripsi téh disusun jadi lima bab.

Bab I Bubuka eusina ngadéskripsikeun bubuka nu ngawengku kasang tukang tina masalah nu baris di talungtik, idéntifikasi masalah, rumusan masalah, tujuan panalungtikan anu ngawengku tujuan umum jeung tujuan khusus, mangpaat panalungtikan boh anu ngawengku mangpaat teoritis boh mangpaat praktis, sarta raraga tulisan dina ieu skripsi.

Bab II Ulikan Tiori eusina ngadéskripsikeun rupaning tatapakan tiori nu ngawengku ngeunaan dongéng, struktural, ajén moral jeung bahan pangajaran maca.

Bab III métode panalungtikan eusina ngadéskripsikeun ngeunaan métodelogi anu digunakeun dina ieu panalungtikan, anu ngawengku sumber data panalungtikan, desain panalungtikan, métode panalungtikan, variabel jeung wangenan operasional, instrument panalungtikan, jeung téhnik ngumpulkeun data.

Bab IV hasil panalungtikan jeung pedaran ngadéskripsikeun ngeunaan hasil panalungtikan nganalisis struktural jeung ajén moral tina unggal dongéng anu aya dina kumpulan dongéng *Suling Aing Tulang Maung* Karya Elin Sjamsuri tuluy dilarapkeun pikeun bahan pangajaran maca dongéng di SMP ku cara nyieun Rencana Pelaksanaan Pembelajaran (RPP) nu salyu jeung kurikulum.

Bab V kacindekan, implikasi, jeung rékomendasi eusina ngadéskripsikeun kacindekan tina hasil analisis jeung saran atawa rékomendasi pikeun panalungtikan.